

**สภาพปัญหาและปัจจัยที่มีต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอย
เทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม***
**Problems and Affecting Factors of Solid Waste Management
of Kaedam Subdistrict Municipality, Kaedam District,
Mahasarakham Province**

พงษ์ศักดิ์ ประทุมตัง และสิริชัย ต้นศรีสกุล

Pongsak Prathumtang and Sittichai Thansriskul

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: pongsak@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการของประชาชน ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ และข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุ 18-60 จำนวน 363 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาร์โย ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหา อุปสรรคและความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 17 ข้อ ข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบเป็นความถี่ สูงที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างต้องการถังรองรับขยะมูลฝอยจากครัวเรือนแบบมีล้อฝาปิด (ร้อยละ 78.5) ประชาชนในชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลความสะอาดของชุมชน (ร้อยละ 78.2) และขยะที่เกิดขึ้น เกิดจากประชาชนในพื้นที่มากที่สุด (ร้อยละ 69.7)

*ได้รับบทความ: 11 กรกฎาคม 2561; ตอบรับตีพิมพ์: 14 ธันวาคม 2561

Received: July 11, 2018; Accepted: December 14, 2018

2. ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม วิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็น พบว่า ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการให้บริการประชาชน ($\bar{x} = 4.08$) ด้านระบบคุณธรรม ($\bar{x} = 4.06$) ด้านบุคคล ($\bar{x} = 4.04$) ด้านกระบวนการจัดการ ($\bar{x} = 3.97$) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ($\bar{x} = 3.92$) และด้านงบประมาณ ($\bar{x} = 3.89$)

3. ข้อเสนอแนะ เทศบาลควรมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถมีคุณธรรม งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ต้องเพียงพอ การบริหารงบประมาณต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนหรือสนับสนุนงบประมาณ ส่งเสริมให้ชุมชนมีกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ การคัดแยกขยะและให้บริการแก่ประชาชนด้วยความเต็มใจ

คำสำคัญ: สภาพปัญหา; ปัจจัยที่ส่งผล; การบริหารจัดการ

Abstract

This research has purposes to study problem, obstacles, and needs of the people including affecting factors and suggestion for effective solid waste management. The researcher collected the data from 363 sampling respondents by using questionnaires. The instruments of statistical analysis included frequency, percentage, mean and standard deviation.

The study results were found that:

1. In 17 items of problems, obstacles, and needs of people about the solid waste management in Kaedam Subdistrict Municipality, Kaedam District, Mahasarakham Province, the top three items that had most frequency were : the samples wanted garbage cans with wheels and lids (78.5%) the people in that community had duty to clean their place (78.2%) the solid waste was built by the people in that community most (69.7%).

2. Factors affecting the success in solid waste management in Kaedam Subdistrict Municipality, Kaedam District, Mahasarakham Province, after analysing from questionnaire, were found that : Factors affecting the success in solid waste management were at a high level as a whole ($\bar{x} = 3.99$). Arranging the most to the least mean, they were as follow : people services ($\bar{x} = 4.08$), merit system ($\bar{x} = 4.06$). personnel ($\bar{x} = 4.04$), management

($\bar{x} = 3.97$), materials and tools ($\bar{x} = 3.92$), and budgeting ($\bar{x} = 3.89$).

3. Suggestions : Subdistrict Municipality should have personnel who have know ledges and morality, budgets materials and tools must be enough, the budget management must be transparent and verifiable, subdistrict municipality should create activities with community or supporting budgets to community for making activities about solid waste management and waste and service for the people with willingness.

Keywords: Problems; Affecting Factors; Management

1. บทนำ

จากนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2540-2559 มีความมุ่งหมายที่จะให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ การส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อันจะยังผลให้การพัฒนาประเทศเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและสร้างเสริมคุณภาพแห่งชีวิตของประชาชน โดยได้กำหนดแนวทางที่จำเป็นเร่งด่วน ในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดทดแทน ได้ให้เข้าสู่สภาพสมดุลของการใช้และการเกิดทดแทนซึ่งการกำหนดแนวทางแก้ไขจัดภาวะมลพิษทางน้ำ เช่น ขยะมูลฝอย สารอันตรายและของเสียอันตราย ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในอนาคต กระทรวงมหาดไทย (Ministry of the Interior, 2009 : 12-13) และในปี 2560 นโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐบาลที่ได้กำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนาหรือการบริหารประเทศ โดยพัฒนาเป็นแผนที่ครอบคลุมทุกระบบมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในรัฐบาลปัจจุบัน โดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้แถลงนโยบายในการพัฒนา 11 ด้าน

โดยในแต่ละด้านก็จะมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเฉพาะออกไป และมอบหมายให้กับหน่วยงาน ที่รับผิดชอบได้นำนโยบายสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นไปตามความคาดหวังหรือสิ่งที่หวังไว้ นโยบายทุกนโยบายก็ต้องการความสำเร็จต้องการพลังขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและออกมาในรูปแบบเชิงประจักษ์ต่อสังคม เช่น นโยบายด้านการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรและการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืน โดยเน้นเร่งรัดการควบคุมมลพิษทางอากาศ ขยะ และน้ำเสีย ที่เกิดจากการผลิตและบริโภค ในพื้นที่ใดที่สามารถจัดการขยะมูลฝอยด้วยการแปรรูปเป็นพลังงานก็จะสนับสนุนให้ดำเนินการ ส่วนขยะอุตสาหกรรมนั้นจะวางระเบียบเป็นพิเศษ โดยกำหนดให้ทั้งในบ่อขยะอุตสาหกรรมที่สร้างขึ้นแบบมีมาตรฐานและพัฒนา ระบบตรวจสอบไม่ให้มีการลักลอบทิ้งขยะติดเชื้อ ใช้มาตรการทางกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด และได้ตรากฎหมายเป็นพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

ซึ่งสาระสำคัญก็เป็นการกำหนดมาตรการควบคุมที่จุดกำเนิดขยะและการกำหนดอัตราการจัดเก็บค่าธรรมเนียมที่เพิ่มขึ้น เพื่อหวังให้สังคมปลูกจิตสำนึกในการรักษาบ้านเมืองของตนเอง ให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ก่อให้เกิดปัญหากระทบต่อสิ่งแวดล้อม เนื่องจากในปัจจุบันปัจจัยนำเข้าที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมีมากขึ้นเรื่อยๆ ตามลำดับ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านอุตสาหกรรมโรงงาน การท่องเที่ยว การขยายเขตความเจริญ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะที่เพิ่มขึ้นและปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นทุกวันนี้ก็จะส่งผลให้เกิดปริมาณขยะที่ล้นบ่อการกำจัดโดยการใช้เตาเผาที่ได้มาตรฐานมีจำนวนไม่เพียงพอ โดยส่วนใหญ่แล้วจึงใช้วิธีการฝังกลบ แต่ก็ส่งผลในเรื่องสถานที่ที่มีพื้นที่จำกัดด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้เกิดนโยบายในการบริหารจัดการขยะด้วยวิธีคัดแยกขยะมูลฝอย ได้มีการสั่งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกหน่วยงานทุกพื้นที่ได้ดำเนินการตามนโยบาย เพื่อให้เกิดการบูรณาการพร้อมกันในทุกพื้นที่ เทศบาลตำบลแกด้าเป็นเทศบาลขนาดกลางที่ตั้งอยู่ในตัวอำเภอ ลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท เป็นท้องที่ที่กำลังมีการขยายเขตเมืองมากขึ้น การพัฒนาในรอบสองปีที่ผ่านมา ถือว่ามีการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองเป็นอย่างมาก การก่อตัวร้านค้าริมทางได้เพิ่มอย่างต่อเนื่อง การก่อสร้างอาคารสถานที่ได้ขยายพื้นที่อย่างรวดเร็ว จะเห็นได้จากการขออนุญาตดำเนินการต่างๆ ในพื้นที่เขตเทศบาล ซึ่งความเจริญที่เกิดขึ้นก็จะส่งผลในด้านระบบสิ่งแวดล้อมในเรื่องของปัญหาที่เกิดจากขยะ ถึงแม้ว่าเทศบาลตำบลแกด้า

ได้กำหนดแผนการออกจัดเก็บขยะมูลฝอย เพื่อนำไปกำจัดที่บึงกลบทุกวัน แต่ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันก็ยังไม่ลดปริมาณลงและยังมีขยะตกค้างในชุมชน ข้างถนนหรือบริเวณถังรอบๆ ถังรองรับขยะให้เห็นอยู่ประจำ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ทราบถึงสภาพปัญหา อุปสรรคและความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลแกด้า อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม
2. ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลแกด้า อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม
3. ทราบถึงข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลแกด้า อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และได้สอบถามถึงข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ จากการบริบทของพื้นที่วิจัยและรูปแบบการปฏิบัติงานเทศบาลตำบลแกด้า และได้ศึกษาถึงแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาความลงตัวของเนื้อหาสาระของการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแกด้า อำเภอแกด้า จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุ 18-60 ปี จำนวน 3,470 คน จาก 10 ชุมชน และได้กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการ

การสุ่มตัวอย่างตามวิธีการของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) (Namwat, 1995 : 21-22) ด้วยวิธี Simple Random Sampling ในการสุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดแต่ละหมู่บ้าน แล้วมาคำนวณหาสัดส่วนของตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 363 คน

เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นใช้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) ลักษณะทางประชากรของประชาชน ประกอบด้วย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ เป็นแบบสำรวจรายการ 2) แบบสอบถามสภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ลักษณะแบบคำถามเป็นแบบตัวเลือกตอบ โดยให้เลือกคำตอบที่ถูกที่สุด 3) แบบสอบถามปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีลักษณะข้อคำถามแยกเป็น 6 ด้าน ตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert, 1967 : 90-95) มี 5 ระดับ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และ 4) แบบสอบถามข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดในการข้อเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นต่างๆ ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครราชสีมา

ซึ่งหลังจากได้สร้างเครื่องมือวิจัยแล้ว ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบเพื่อความเชื่อมั่นทางเนื้อหาและได้นำไปทดสอบ (Try-out) กับประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลแกดำ เพื่อตรวจสอบหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS ด้วยสถิติ

เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยข้อมูลทั่วไปนำเสนอข้อมูลด้วย การแจกแจงความถี่เป็นจำนวน ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการของประชาชนและปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครราชสีมา ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานครอบคลุมการศึกษาปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ด้านกระบวนการจัดการ ด้านระบบคุณธรรมและ ด้านการให้บริการประชาชน ดังนี้

1. ในประเด็นข้อคำถามสภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 17 ข้อ ข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบเป็นความถี่สูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างต้องการถังรองรับขยะมูลฝอยจากครัวเรือนแบบมีล้อฝาปิด (ร้อยละ 78.5) ประชาชนในชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลความสะอาดของชุมชน (ร้อยละ 78.2) และขยะที่เกิดขึ้นเกิดจากประชาชนในพื้นที่มากที่สุด (ร้อยละ 69.7)

2. ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลแกดำ

อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม วิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็น พบว่า ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการให้บริการประชาชน ($\bar{x} = 4.08$) ด้านระบบคุณธรรม ($\bar{x} = 4.06$) ด้านบุคคล ($\bar{x} = 4.04$) ด้านกระบวนการจัดการ ($\bar{x} = 3.97$) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ($\bar{x} = 3.92$) และด้านงบประมาณ ($\bar{x} = 3.89$)

2.1 ด้านบุคคล ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม มีความเห็นว่าปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะด้านบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) เมื่อวิเคราะห์รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย สิ่งที่เป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ออกปฏิบัติงานตรงตามเวลา ไม่เกิดปัญหาต่อประชาชน ($\bar{x} = 4.06$) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามเมื่อถูกร้องขอให้แก้ไขปัญหามูลฝอย ($\bar{x} = 4.06$) เจ้าหน้าที่เทศบาล มีความใส่ใจในการจัดการควบคุมขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 4.05$) เจ้าหน้าที่ไม่มีเลือกปฏิบัติในการจัดเก็บขยะมูลฝอยต่อประชาชนในพื้นที่ ($\bar{x} = 4.05$) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือคนงานในการกำจัดขยะมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.04$) และมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 4.04$)

2.2 ด้านงบประมาณ ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม มีความเห็นว่า

ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะด้านงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$) เมื่อวิเคราะห์รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย สิ่งที่เป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะ ได้แก่ อัตราค่าบริการเก็บขยะมูลฝอยเดือนละ 5 บาท มีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.01$) เทศบาลตั้งงบประมาณในการบริหารจัดการขยะได้อย่างโปร่งใส ($\bar{x} = 3.97$) และจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการรักษาความสะอาดในแต่ละชุมชนประจำปี ($\bar{x} = 3.95$)

2.3 ในด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม เห็นว่าปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$) เมื่อวิเคราะห์รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย สิ่งที่เป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะ ได้แก่ มีการทำความสะอาดวัสดุอุปกรณ์ให้สะอาดอยู่ประจำ ($\bar{x} = 3.96$) สถานที่กำจัดขยะไม่ส่งผลเสียต่อประชาชน ($\bar{x} = 3.96$) วัสดุ อุปกรณ์ ที่นำมาใช้มีคุณภาพ ($\bar{x} = 3.94$) วัสดุ เครื่องมือ มีความเหมาะสมกับปริมาณขยะ ($\bar{x} = 3.94$) รถขนขยะสามารถขนขยะออกพื้นที่ไปสู่อำเภอจัดขยะอย่างมีประสิทธิภาพ เทศบาลมีอุปกรณ์ในการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพ รถเก็บขนขยะมูลฝอยไม่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาขยะหล่นหรือปลิวและรถเก็บขนขยะไม่ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน ($\bar{x} = 3.94$)

2.4 ในด้านกระบวนการจัดการประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม มีความเห็นว่า ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะ ด้านกระบวนการจัดการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) เมื่อวิเคราะห์รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย สิ่งที่เป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะ สามลำดับแรก ได้แก่ มีการบริหารจัดการขยะในเขตพื้นที่อย่างทั่วถึงด้วยมาตรฐานเดียวกัน ($\bar{x} = 4.03$) มีการจัดทำโครงการให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะครัวเรือนดำเนินการกำจัดขยะ ($\bar{x} = 4.00$) และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 3.98$)

2.5 ในด้านระบบคุณธรรมประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม มีความเห็นว่า ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะ ด้านระบบคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) เมื่อวิเคราะห์รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย สิ่งที่เป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะ สามลำดับแรก ได้แก่ พนักงานเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขนขยะมูลฝอย มีความสุภาพ เรียบร้อย ซื่อสัตย์ ($\bar{x} = 4.10$) พนักงาน ขับรถเก็บขยะมูลฝอย ขับรถด้วยความสุภาพ เอื้อเฟื้อต่อผู้ร่วมทาง ($\bar{x} = 4.08$) และเจ้าหน้าที่มีจิตสำนึกที่ดีต่อการให้บริการ เช่น การแสดงด้วยท่าทางที่สุภาพ ($\bar{x} = 4.07$)

2.6 ในด้านการให้บริการประชาชนประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบล

แกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม มีความเห็นว่า ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะ ด้านการให้บริการประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) เมื่อวิเคราะห์รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย สิ่งที่เป็นปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะ ได้แก่ เทศบาลแก้ไขปัญหาในโอกาสแรกหลังจากได้รับแจ้ง และควรมีกิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะบ่อยๆ ($\bar{x} = 4.09$) เทศบาลให้บริการตามความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ($\bar{x} = 4.08$) มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการใช้บริการตามที่ประชาชนร้องขอ และเปิดรับข้อร้องเรียนการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 4.07$)

3. ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม ได้ให้ข้อเสนอแนะ แยกเป็น 7 ด้าน สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับบุคลากร บุคลากรต้องมีความรู้ ความสามารถ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ บุคลากรต้องสุภาพ เข้าใจ เอาใจใส่ประชาชน ขับรถไม่เร็ว และตรงต่อเวลา เทศบาลควรมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติหน้าที่ให้เพียงพอตามภารกิจ

3.2 ด้านการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณในการบริหารจัดการขยะต้องมีงบประมาณเพียงพอ การบริหารงบประมาณต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

3.3 ด้านการบริหารเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ถึงขยะต้องมีเพียงพอ ครอบคลุมทุกพื้นที่ และถึงขยะควรเป็นแบบปิดฝามีล้อเลื่อน รถเก็บขยะต้องเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน กลิ่นไม่เหม็นและขยะไม่ปลิว วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ เมื่อชำรุดต้องมีการซ่อมแซมให้ใช้ได้ทันที

3.4 ด้านการบริหารเกี่ยวกับการจัดการ ควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนหรือสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมให้ชุมชนมีกิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ โดยการบริหารจัดการต้องให้เป็นระบบ ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายมีประสิทธิภาพและการกำจัดขยะต้องไม่เกิดมลพิษ

3.5 ด้านการบริหารคุณธรรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะต้องมีความเอื้อเฟื้อ ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบและเป็นธรรม

3.6 ด้านการให้บริการประชาชน ควรจัดโครงการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ

3.7 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ควรส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะและจัดกิจกรรมลดขยะในชุมชน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการของประชาชนและปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม สามารถอภิปรายสรุปได้ ดังนี้

1. จากข้อมูลสภาพปัญหา อุปสรรคและความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการถึงรองรับขยะมูลฝอยจากครัวเรือนแบบมีล้อฝาปิด กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าประชาชนในชุมชนมีหน้าที่ในการดูแลความสะอาดของชุมชนและขยะที่เกิดขึ้น เกิดจากประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ซึ่งสามารถวิเคราะห์และสรุปได้ว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีความตระหนักถึงความสำคัญของการกำจัดขยะมูลฝอย โดยมีความคิดเห็นว่าขยะที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดจากประชาชนในพื้นที่มากที่สุด เมื่อมีปัญหามาถึงแล้ว ผู้ที่จะมีหน้าที่สำคัญที่สุดในการกำจัดขยะหรือดูแลความสะอาดของชุมชนก็คือประชาชนในพื้นที่นั่นเอง และสิ่งที่ประชาชนต้องการให้เทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดมหาสารคาม จัดหาให้เพียงพอ ครอบคลุมทุกพื้นที่ ได้แก่ ถึงรองรับขยะมูลฝอยจากครัวเรือนแบบมีล้อฝาปิด ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ประชาชนมีความรับผิดชอบร่วมกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิรัตน์ หนูเนียม (Nuneam, 2009 : 55) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองควนลัง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดสงขลา พบว่า แนวทางที่จะแก้ปัญหการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลควนลัง ส่วนสำคัญต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยทุกขั้นตอน ทุกครัวเรือนควรมี

จิตสำนึกในการลดปริมาณขยะ โดยเทศบาลต้องรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะ และจัดหาภาชนะหรือถังขยะเพื่อใส่ขยะมูลฝอยที่คัดแยกแล้วและการบริหารจัดการขยะจะประสบผลสำเร็จได้อย่างไร เทศบาลจะต้องมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่บริการ สอดคล้องกับการศึกษาของบัญชา สิงห์คำป้อม (Singkampong, 2012 : 89) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการขยะของชุมชนบะขาม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการขยะของชุมชนบะขาม ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ เทศบาลนครขอนแก่นมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนร่วมกันรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม มีนโยบายให้ชุมชนบริหารจัดการมูลพิษจากขยะที่ถูกต้องเหมาะสม และมีนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนอย่างเหมาะสมและมีความต่อเนื่อง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม วิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็น พบว่า ปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการขยะโดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าจะส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุด ได้แก่ ด้านการให้บริการประชาชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เทศบาลตำบลแกดำมีการบริหารจัดการในเรื่องการกำจัด

มูลฝอยเน้นไปที่ด้านการให้บริการประชาชน เช่น เทศบาลจะดำเนินการแก้ไขปัญหาในทันทีเมื่อได้รับการแจ้ง เทศบาลมีกิจกรรมในการสร้างการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะบ่อยๆ และเทศบาลให้บริการตามความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการใช้บริการตามที่ประชาชนร้องขอ และเปิดรับข้อร้องเรียนการบริหารจัดการขยะมูลฝอย สอดคล้องกับการศึกษาของ กรรณิการ์ ชูจันทร์ (Chukan, 2011 : 90) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาระบบการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อเทศบาลในการดำเนินการกำจัดขยะอย่างถูกสุขาภิบาล เทศบาลดำเนินการกำจัดขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เกิดปัญหาร้องเรียนการกำจัดขยะมูลฝอยประชาชนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ด้านที่ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าจะส่งผลต่อความสำเร็จเป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านงบประมาณ อาจเป็นเพราะว่า อำนาจหน้าที่ของเทศบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะ เทศบาลได้ดำเนินการเป็นปกติ และเป็นไปตามระเบียบกฎหมาย เช่น จัดเก็บค่าบริการตามอัตราค่าบริการเก็บขยะมูลฝอยเดือนละ 5 บาท มีความเหมาะสม เทศบาลตั้งงบประมาณในด้านการบริหารจัดการขยะได้อย่างโปร่งใสและ จัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการรักษาความสะอาดในแต่ละชุมชน

ประจำปี ซึ่งอาจยังไม่ต้องดำเนินการเร่งด่วนหรือนั้นให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกๆ เท่ากับด้านการให้บริการประชาชน ด้านระบบคุณธรรม ด้านบุคคล ด้านกระบวนการจัดการ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ สอดคล้องกับการศึกษาของวิสุทธิ มหายศนันท์ (Mahayossanan, 2007 : 57) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า เทศบาลมีงบประมาณเพียงพอสำหรับการจัดการขยะมูลฝอยตามแผนงาน วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการขยะมูลฝอย เช่น รถขนส่งขยะมูลฝอย เครื่องจักร เครื่องยนต์ในการกำจัดขยะมูลฝอยมีจำนวนเพียงพอและพร้อมใช้งาน ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ได้แก่ ควรกำหนดนโยบาย เป้าหมาย การวางแผน สร้างจิตสำนึกแก่ประชาชน ในการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยตามแนวคิดสมัยใหม่ 5 ขั้นตอน คือ การลดการก่อเกิดขยะมูลฝอย การนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำ การนำกลับมาใช้ใหม่ การซ่อมแซมหรือแก้ไขของเก่ากลับมาใช้ใหม่และหลีกเลี่ยงการใช้ขยะพิษมากกว่าการมาคอยจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งจะเพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกวันและเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ควรมีการพัฒนาบุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะมูลฝอยเพื่อเพิ่มความรู้ ความชำนาญในงาน วิสัยทัศน์ และคุณธรรมในการบริหารงาน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้
จากผลการศึกษา สภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการของประชาชน และปัจจัยที่จะส่งผล

ต่อความสำเร็จเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้ข้อเสนอแนะอันอาจเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

- 1.1 ด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับบุคลากร เทศบาลควรมีอัตรากำลังของบุคลากรให้เพียงพอต่อการกิจ ควรมีการส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมหรือศึกษาในงานในภารกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานตามภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ต้องเน้นส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมทั้งในด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ต้องสุภาพและเอาใจใส่ต่อประชาชน เป็นต้น

- 1.2 ด้านการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ ในการบริหารจัดการขยะต้องมีงบประมาณเพียงพอ การตั้งงบประมาณต้องสมเหตุสมผล และเป็นไปเพื่อประชาชนอย่างแท้จริงการบริหารงบประมาณต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

- 1.3 ด้านการบริหารเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ถึงขยะต้องมีเพียงพอ ครอบคลุมทุกพื้นที่ และถึงขยะควรเป็นแบบปิดฝามีล้อเลื่อน รถเก็บขยะต้องเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน กลิ่นไม่เหม็นและขยะไม่ปลิว วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ เมื่อชำรุดต้องมีการซ่อมแซมให้ใช้ได้ทันที ควรมีการฝึกอบรม ชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ คู่มือการใช้เครื่องมือต่างๆ ให้ประชาชนได้ทราบและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

- 1.4 ด้านการบริหารเกี่ยวกับการจัดการ เทศบาลควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน หรือสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมให้ชุมชนมี

กิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ โดยการบริหารจัดการต้องให้เป็นระบบถูกต้องตามระเบียบกฎหมายมีประสิทธิภาพและการกำจัดขยะต้องไม่เกิดมลพิษ ต้องมีการจัดฝึกอบรม หรือจัดให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

1.5 ด้านการบริหารคุณธรรมผู้บริหารเทศบาล บุคลากรทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะต้องมีคุณธรรมซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายมีความจริงใจในการให้บริการแก่ประชาชน

1.6 ด้านการให้บริการประชาชนเทศบาลควรจัดโครงการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ ส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะ และจัดกิจกรรมลดขยะในชุมชนอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการขยะโดยใช้เทคโนโลยีหรือวิทยาการใหม่ๆ เข้ามาปรับใช้ร่วมกับการบริหารจัดการขยะที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

References

- Chukan, K. (2011). The Study of Solid Waste Management Systems, Pakkret City Municipality, Nonthaburi Province. *Master of Arts Faculty of Education*. Graduate School : Silpakorn University
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, Reading in Attitude Theory and Measurement*. Fishbein, Martin, Ed. New York : Wiley & Son.
- Mahayossanan, W. (2007). Household Solid Waste Problems and Managements in Thawangpha Municipality Thawangpha District, Nan Province. *Master of Public Administration*. Graduate School : Uttaradit Rajabhat University.
- Ministry of the Interior. (2009). *Solid waste Management Standard*. Department of Local Administration.
- Namwat, P. (1995). *People's Satisfaction of Registration Service Register*. Kirk University.
- Nuneam, W. (2009). The Solid Waste Management of Kweunlong Subdistrict Municipality, Hadyai District, Songkla Province. *Master of Public Administration College of Local Administration*. Graduate School : KhonKaen University.
- Singkampong, B. (2012). The Waste Management of Bakham community, Naimerng District, Khonkaen Province. *Master of Public Administration College of Politics and Governance*. Graduate School : Mahasarakham University.

